

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

XI ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ДОСЯГНЕННЯ
ТЕОРІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ»**

Посвідчення про реєстрацію в УкрІНТЕІ № 540 від 08.10.2024 р.

м. Полтава, 21 листопада 2024 р.

*Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 3 від 21.11.2024 р.).*

Редакційна колегія:

- **Безкровний О. В.**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зоря О. П.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Аранчій В. І.**, к. е. н., професор, перший проректор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Рудик В. К.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»;
- **Бражник Л. В.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зайцев Ю. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Томілін О. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Кубецька О. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу та Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;
- **Аранчій Д. С.**, к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету.

Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 21 листопада 2024 року). Полтава : ПДАУ, 2024. 449 с.

У збірнику надруковані матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики». Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

Посвідчення ДНУ УкрІНТЕІ №540 від 08 жовтня 2024 року

*Тютюнник Юрій Михайлович,
к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Полтавський державний аграрний університет*

ХАРАКТЕРИСТИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ СТРАХОВИКІВ УКРАЇНИ ЗА ІНФОРМАЦІЄЮ ПАСИВУ БАЛАНСУ

Пасиви страхових компаній є джерелами формування їхнього майна і складаються з видів власного капіталу, довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень [1]. Зважаючи на специфіку діяльності страховиків, лівову частку в структурі пасивів становлять страхові резерви. Динаміка величин та структури пасивів має важливий вплив на ключові характеристики майнового стану та фінансову стабільність діяльності страховиків.

За інформацією Національного банку України, а саме зведеного Балансу (Звіту про фінансовий стан) [2], проведемо горизонтальний і вертикальний аналіз складу, структури та динаміки пасивів страховиків України за 2022-2023 рр. (табл. 1). При цьому НБУ класифікує пасиви згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», хоча достатньо велика кількість страхових компаній перейшли на складання фінансової звітності згідно МСФЗ.

Таблиця 1

Структура та динаміка пасивів страховиків України за 2022-2023 рр. (станом на кінець року)

Вид пасивів	2022 р.		2023 р.		Зміна (+,-)		
	сума, млн. грн	част- ка, %	сума, млн. грн	част- ка, %	суми, млн. грн	част- ки, в. п.	у %
Пасиви – всього	70298,3	100,0	74334,8	100,0	+4036,5	-	+5,7
1. Власний капітал	22795,5	32,4	20713,5	27,9	-2082,0	-4,5	-9,1
1.1. Зареєстрований капітал	6732,0	9,6	5955,6	8,0	-776,4	-1,6	-11,5
1.2. Капітал у дооцінках	2643,5	3,8	2615,1	3,5	-28,4	-0,3	-1,1
1.3. Додатковий капітал	2977,7	4,2	2222,7	3,0	-755,0	-1,2	-25,4
1.4. Резервний капітал	2973,0	4,2	1113,6	1,5	-1859,4	-2,7	-62,5
1.5. Нерозподілений прибуток	6801,8	9,7	8295,2	11,2	+1493,4	+1,5	+22,0
1.6. Неоплачений капітал	-15,2	×	-	-	+15,2	×	×
1.7. Інші резерви	682,7	0,9	511,4	0,7	-171,3	-0,2	-25,1
2. Зобов'язання	47502,8	67,6	53621,3	72,1	+6118,5	+4,5	+12,9
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	40609,1	57,8	46617,8	62,7	+6008,7	+4,9	+14,8
2.1.1. Страхові резерви	40321,8	57,4	46269,9	62,2	+5948,1	+4,8	+14,8
2.1.2. Інші види довгострокових зобов'язань	287,3	0,4	347,9	0,5	+60,6	+0,1	+21,1
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	6893,7	9,8	7003,5	9,4	+109,8	-0,4	+1,6
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	5038,7	7,1	4730,4	6,4	-308,3	-0,7	-6,1
2.2.1.1. Заборгованість за страховою діяльністю	2931,1	4,1	2886,5	3,9	-44,6	-0,2	-1,5
2.2.2. Поточні забезпечення	923,2	1,3	979,7	1,3	+56,5	-	+6,1
2.2.3. Інші види поточних зобов'язань	931,8	1,3	1293,4	1,8	+361,6	+0,5	+38,8

Результати розрахунків засвідчили, що у 2023 р. порівняно з 2022 р.

(станом на кінець року) пасиви страхових компаній України збільшилися на 4036,5 млн. грн, що становить 5,7 %. У складі пасивів власний капітал зменшився на 2082,0 млн. грн (9,1 %), а зобов'язання збільшилися на 6118,5 млн. грн (12,9 %). Результатом різноспрямованої динаміки власного капіталу та зобов'язань стало зниження частки власного капіталу в сукупних пасивах із 32,4 % у 2022 р. до 27,9 % у 2023 р. та, відповідно, підвищення частки зобов'язань – із 67,6 до 72,1 %. Таким чином, із погляду забезпеченості власним капіталом мала місце негативна тенденція зниження рівня фінансової надійності функціонування суб'єктів страхової діяльності.

Серед видів власного капіталу найсуттєвіше скоротилися: резервний капітал – на 62,5 %, додатковий капітал – на 25,4 %, інші резерви – на 25,1 %, зареєстрований капітал – на 11,5 %. Водночас позитивним є зростання нерозподіленого прибутку на 1493,4 млн. грн (22,0 %) та підвищення його частки у пасивах із 9,7 % у 2022 р. до 11,2 % у 2023 р.

Що стосується зобов'язань, то серед них довгострокові зобов'язання і забезпечення збільшилися на 6008,7 млн. грн (14,8 %), а поточні зобов'язання і забезпечення – на 109,8 млн. грн (1,6 %). Отже, у загальному збільшенні зобов'язань частка довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень становила відповідно 98,2 та 1,8 %.

У складі довгострокових зобов'язань і забезпечень страхові резерви зросли на 5948,1 млн. грн (14,8 %), а їхня частка у пасивах страховиків підвищилася з 57,4 % у 2022 р. до 62,2 % у 2023 р. та залишається найвищою серед усіх джерел формування майна. Позитивним в оцінюванні динаміки платіжних відносин на ринку страхових послуг є скорочення поточної кредиторської заборгованості на 308,3 млн. грн (6,1 %), у тому числі заборгованості за страховою діяльністю – на 44,6 млн. грн (1,5 %). Частка заборгованості за страховою діяльністю у пасивах знизилася з 4,1 до 3,9 %.

Шляхами поліпшення характеристик майнового стану страховиків, пов'язаних з інформацією пасиву балансу, є:

- випереджальне зростання власного капіталу порівняно зі зростанням зобов'язань;
- збільшення власного капіталу за рахунок насамперед нерозподіленого прибутку з одночасною стабілізацією, а далі й нарощуванням величин інших видів власного капіталу;
- досягнення оптимальних розмірів страхових резервів;
- скорочення поточної кредиторської заборгованості, у тому числі за страховою діяльністю.

Список використаних джерел:

1. Романовська Ю. А., Демченко О. П. Фінансові показники як підґрунття конкурентоспроможності страховика на прикладі СК «Провідна». *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 12. С. 630-635. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/104.pdf (дата звернення: 14.10.2024).

2. Показники діяльності страхових компаній України / Наглядова статистика НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 14.10.2024).

<i>Тонкошкур Б. С., Дащутіна Л. О.</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ВЛАСТИВІСТЬ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВА, ЯКЕ ФУНКЦІОНУЄ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	382
<i>Тютюнник Г. О.</i> РОЛЬ АКВАПРОДОВОЛЬЧИХ СИСТЕМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	384
<i>Тютюнник Ю. М.</i> ХАРАКТЕРИСТИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ СТРАХОВИКІВ УКРАЇНИ ЗА ІНФОРМАЦІЄЮ ПАСИВУ БАЛАНСУ	387
<i>Ульзутуєва А. Ю., Карпусенко Є. А., Тютюнник С. В.</i> ВИТРАТИ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ ОБЛІКОМ	389
<i>Усова І. Ю.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ, ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ	392
<i>Фетісов О. О.</i> КОНЦЕПЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	394
<i>Фисун А. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ АГРОБІЗНЕСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	396
<i>Хільман А. В.</i> ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЯК КЛЮЧОВОГО ЧИННИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У ГАЛУЗІ ІТ ТА МЕДІА	398
<i>Хомик А. А., Стамат В. М.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В МАРКЕТИНГУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	401
<i>Хомич С. В.</i> ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АПК	403
<i>Цап П. В., Сухорукова А. Л.</i> ЕКОНОМІЧНИЙ ТИСК: МАЛИЙ БІЗНЕС ПІД ВПЛИВОМ ІНФЛЯЦІЇ	406
<i>Чабаненко О. С.</i> ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	408
<i>Чаплінський Ю. Б., Чаплінська К. Ю.</i> ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	410
<i>Чернишенко О. І.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ «ТАРГЕТ-КОСТИНГ» ТА «КАЙДЗЕН-КОСТИНГ»	412
<i>Чернова Г. С., Грінченко Р. В.</i> СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	415
<i>Чупрін О. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ	417
<i>Шановалов Б. Ю., Сухорукова А. Л.</i> ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	419
<i>Шельдешова А. А., Пидяк Т. П., Лега О. В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПАЛИВНИМИ РЕСУРСАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	421
<i>Шипка Р. Р.</i> ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	424